

Gespreksnotitie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming t.b.v. het rondetafelgesprek d.d. 28 september 2016 over de VondelingenKamer.

De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) heeft op 30 juni 2014 op verzoek van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie een advies uitgebracht over de Vondelingenkamer en het babyhuis. In dit advies heeft hij zijn standpunt over de Vondelingenkamer als volgt verwoord.

De RSJ heeft allereerst gekeken naar het probleem waarvoor de vondelingenkamer een oplossing zou zijn: de ongewenst zwangere vrouw die haar kind (anoniem) wil afstaan. Volgens de RSJ is het van belang om te voorkomen dat een ongewenst zwangere vrouw op één of andere wijze anoniem afstand doet van haar kind, haar kind op een onveilige plek achterlaat of in een situatie terechtkomt waarin zij haar kind het leven ontnemt.

De RSJ geeft zowel het recht op leven als het recht op kennis van afstamming gewicht in zijn advies en is van oordeel dat de overheid naar een oplossing moet zoeken die beide rechten beschermt. Daartoe beveelt de Raad de overheid aan zich primair te richten op het vergroten van de mogelijkheden om aan ongewenst zwangere vrouwen vroegtijdige en laagdrempelige hulp te verlenen. Daarbij kan *meer dan ten tijde van het uitbrengen van dit advies het geval was*, worden ingezet op landelijke en gemeentelijke voorlichting over deze mogelijkheden. Daarnaast zou de overheid vrouwen – onder speciale omstandigheden- de mogelijkheid kunnen bieden vertrouwelijk te bevallen. De identiteit van de moeder wordt dan slechts bekend gemaakt aan een orgaan dat die gegevens bewaart voor het kind, zodat het kind later zijn afstammingsgegevens kan achterhalen.

Een vondelingenkamer is volgens de RSJ geen toereikende oplossing, niet voor het kind en niet voor de moeder. De RSJ meent dan ook dat de overheid de oprichting van vondelingenkamers niet moet bevorderen. De discussie over de opening van een vondelingenkamer verdient echter nuance. In het buitenland voorzien vondelingenkamers als ultimatum remedium in een behoefte waarin niet altijd op een andere (betere) manier kan worden voorzien. Daarom wordt niet actief opgetreden tegen vondelingenkamers door middel van een expliciet verbod. In zijn advies adviseerde de RSJ om dit in Nederland ook niet te doen. Een bijkomend argument voor deze benadering is dat de problematiek van vrouwen die hun kind te vondeling willen leggen complex is, maar ook beperkt in omvang. Jaarlijks laten slechts enkele vrouwen hun kind (anoniem) ergens achter.

Wanneer men toch via wetgeving de vondelingenkamer wil ontmoedigen of verbieden, dan bieden de huidige Nederlandse wettelijke regelingen slechts beperkte mogelijkheden. Het opstellen van nieuwe regelgeving zal derhalve noodzakelijk zijn. De RSJ is van oordeel dat in deze situatie niet voor de strafrechtelijke benadering moet worden gekozen. Die benadering biedt immers geen passende oplossing voor de problematiek van deze categorie zwangere vrouwen en hun kinderen. Daarnaast moet het nodeloos criminaliseren van het optreden van partijen met goede bedoelingen voorkomen worden. Mocht blijken dat het bestaan van vondelingenkamers ertoe leidt dat meer vrouwen hun kind te vondeling leggen, ondanks meer vroegtijdige hulp en voorlichting, dan moet opnieuw worden bezien of nieuwe regelgeving noodzakelijk is.

